

Quan Catalunya va marcar el rumb

Autor: Teresa Sesé

Data de publicació: 15-06-2023

Una exposició al Museu Marítim s'endinsa al fascinant 'Llibre del Consolat'.

Imagineu per un moment que sou un comerciant del segle XV i que durant un viatge amb vaixell els ratolins es mengen la mercaderia. Qui hauria d'assumir el cost de la destrossa? Dependrà de si el patró porta gats a bord o no; en cas que no ho hagi previst, serà ell qui haurà d'assumir els costos. I si al final del viatge no pot pagar els mariners? Llavors haurà de vendre el vaixell, els mariners han de cobrar tant sí com no, de la mateixa manera que mentre duri la travessia tindrà l'obligació de proporcionar-los una dieta que haurà d'incloure carn els diumenges, dimarts i dijous i, a la nit, un menú amb pa, formatge, sardines o ceba. Per beure, tres racions de vi al matí i tres a la nit.

El crític d'art i historiador Ricard Mas, comissari juntament amb el periodista de La Vanguardia Plàcid Garcia-Planas de Del gòtic al metavers. 3/4 de mil·lenni Consolat de Mar, admet que només la idea d'una exposició que parla de lleis medievals i dret marítim pot provocar somnolència a més d'un i molts d'altres sortiran corrents. Però promet històries fascinants i, una vegada conclòs el recorregut, el visitant encara es podrà llançar al mar com si fos un dels navegants en una coca, hissar les veles o agafar el timó, gràcies a unes ulleres de realitat virtual.

La mostra 'Del gòtic al metavers' s'emmarca en la celebració del 750è aniversari del Consolat del Mar. Del gòtic al metavers, al Museu Marítim (fins al 22 d'octubre), forma part de la commemoració 3/4 de mil·lenni, amb la qual el Consolat del Mar celebra 750 anys d'existència. "Hi ha poques institucions tan antigues a Europa i al món", destaca Marçal Girbau, comissari de la celebració d'"una de les institucions més trencadores del món occidental. La seva gran aportació al món, el Llibre del Consolat del Mar, va ser, de fet, el primer codi de comerç, un referent per a tots els països del món occidental en matèria de navegació, que es va mantenir vigent durant segles". L'aportació més

El Llibre del Consolat del Mar , que es pot consultar a la biblioteca virtual de l' Institut Cervantes o a Google Llibres, és, de fet, el fil conductor de la mostra, un viatge al passat que ens recorda el que vam ser i on som 750 anys després. El cònsol major, Jordi Domingo, posa un exemple diàfan: “En el cas que la dona del senyor de la nau, que era el capità, fos separada d'ell, tenia dret a la devolució del dot aportat al matrimoni. El dot era un crèdit preferent a qualsevol altre crèdit, és a dir, passava per sobre dels bancs, dels mariners, dels mercaders, dels naviliers... Absolutament per sobre de tothom hi havia la dona. O sigui, com ara”, ironitza Domingo, per a qui, “de la mateixa manera que avui dia hem fet passos de gegant en matèria de ciència o de tecnologia, que són extraordinaris, en àmbits humanístics i socials t'adones quan llegeixes el Llibre del Consolat del Mar que realment hem fet passos de cranc respecte als segles XIII i XIV”.

El Llibre del Consolat és, en realitat, una compilació de normes escrites pels mateixos homes del mar, que no eren juristes, sinó mercaders, patrons, mariners... i eren aplicades per una justícia pròpia, ràpida i barata, l'autoritat màxima de la qual era el cònsol. Tot queda regulat. Els mariners havien d'embarcar preparats per a la lluita, i portaven una ballesta, una espasa i una gorgera. I en el cas molt habitual que un vaixell de la Corona d'Aragó es creués amb un altre vaixell de càrrega normal i corrent, el capità sotmetia a votació dels comerciants que es desplaçaven amb la mercaderia si l'atacaven o no. S'arriscaven a perdre-ho tot i fins i tot a ser ferits, es jugaven la vida. Però eren ells els que tenien l'última paraula.

El mariner, ja s'ha dit, sempre cobrava, fins i tot si es posava malalt, però pobre si no obeïa els superiors: si es barallava amb el patró, perdia la meitat del salari i els efectes embarcats, que portava a l'interior d'un bagul pesat bellament decorat. Si un guaita s'adormia a la platja o al port, no podia beure vi i la seva dieta es limitava a la ingesta de pa durant un dia. Malgrat que hi havia casos molt pitjors. Quan un capità decidia contractar un pilot, havia de jurar prèviament que coneixia la ruta. Si mentia, el patró tenia potestat per tallar-li el cap, però només si, mitjançant votació popular, li donava permís la resta de la tripulació.

Teresa Sesé

Podeu llegir l'article original en el següent enllaç: <https://www.lavanguardia.com/encatala/20230615/9041901/quant-catalunya-marcar-rumb.html>